

04.05.2015

Kj/22

§ 464

V 20.5.2015, Kaj / Valtuutettu Pentti Arajärven aloite uusien siirtolapuutarhapalstojen perustamiseksi

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Pentti Arajärven aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arajärvi Pentti valtuustoaloite Kvsto 14.1.2015 asia 27
- 2 Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportti 10.2.2009

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Pentti Arajärvi ja 16 muuta valtuutettua esittävät, että Helsingin kaupunki uuden yleiskaavan valmisteluun liittyen luo edellytykset noin 1000 uuden siirtolapuutarhapalstan perustamiseen. Palstat tulisi ensisijaisesti sijoittaa Helsingin kaupungin alueelle, mutta estettä ei myöskään ole niitten sijoittamiselle kaupungin omistamille alueille kaupungin rajojen ulkopuolella. Samalla tulisi huolehtia riittävästä liikenneyhteyksistä ja kauppapalveluista. Aloitteessa katsotaan, että hyviä mahdollisuuksia tarjoaa esimerkiksi Östersundomin alue.

Aloitetta perustellaan siirtolapuutarhojen mahdollistamalla sosiaalisella toiminnalla ja muulla ympäristön yhteistoiminnalla. Aloitteen mukaan siirtolapuutarhat ovat merkittävä virkistymisen ja rentoutumisen lähde monelle, ja yhteistilat kohtuuhinnalla monien käytettävissä.

Siirtolapuutarhapalstojen hintakehitys osoittaa, että toiminnalle on kysyntää.

Kaupunginhallitus viittaa asiasta saatuihin kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston ja yleisten töiden lautakunnan lausuntoihin ja toteaa niiden perusteella seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto kehotti 4.6.2008 kaupunginhallitusta huolehtimaan, että Helsinkiin kaavoitetaan lisää siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueita. Kaupunginhallitus merkitsi asiaa selvittäneen työryhmän raportin tiedoksi 15.6.2009, ja kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa, liikuntalautakuntaa, kiinteistölautakuntaa ja yleisten töiden lautakuntaa toteuttamaan raportissa esitettyjä toimenpiteitä.

Raportissa ehdotetaan nykyisten siirtolapuutarhojen laajentamista. Lisäksi ehdotetaan uusien siirtolapuutarhojen sekä mökkialueiden perustamista kaupungin omistamille maille: ensisijaisesti kaupungin rajojen sisäpuolelle, mutta myös Vihtiin, Espooseen, Kirkkonummelle ja Sipooseen.

Raportin mukaan Helsingin nykyisiä siirtolapuutarhoja laajentamalla on mahdollista tuottaa noin 200 uutta palstaa. Raportin mukaan seitsemän uuden alueen perustaminen Helsinkiin ja yksi Vihtiin voi olla mahdollista. Raportissa korostetaan, että jatkosuunnittelun lähtökohdaksi tulisi valita vain osa ehdotetuista uusista alueista. Kokonaislisäyksen arvioitiin olevan noin 480 – 530 siirtolapuutarhapalstaa, kun nykyisten siirtolapuutarhojen laajennus ja kolmen uuden siirtolapuutarhan palstat lasketaan yhteen.

Toteuttamiskelpoisimpina pidetyt alueet Siltamäessä ja Mellunkylässä sekä Itä-Pakilan siirtolapuutarhan laajentaminen on otettu kaupunkisuunnitteluviraston kaavoitusohjelmaan. Kaavoituksen yhteydessä on selvitetty niiden toteutusedellytykset perusteellisesti. Suunnitteluaineistossa on otettu huomioon mm. luonto- ja maisema-arvot sekä lähialueiden täydennysrakentamispotentiaali.

Itä-Pakilan siirtolapuutarhan asemakaavassa (kaupunginvaltuusto 10.9.2014) aluetta laajennettiin 116 uudella siirtolapuutarhapalstalla. Suutarilan rantapuistoon laadittu asemakaavaehdotus (kaupunkisuunnittelulautakunta 3.12.2013) mahdollistaa 87 uuden siirtolapuutarhamajan sekä yhteisten tilojen ja pysäköintialueiden rakentamisen. Mellunkylän siirtolapuutarhan kaavoitus on alkamassa 2015. Työssä etsitään uusia tapoja toteuttaa avoin ja nykypäivään sopiva siirtolapuutarha-alue liittämällä se osaksi muuta virkistysaluetta. Alueen sijainti ja laajuus tarkentuu suunnittelun yhteydessä.

Yleiskaava

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Helsingin voimassa olevassa yleiskaavassa 2002 siirtolapuutarhojen alueilla ei ole erityistä kaavamerkintää, vaan siirtolapuutarhat ovat osa virkistysaluekokonaisuutta. Helsingin yhdeksän siirtolapuutarha-alueita on Yleiskaava 2002:ssa merkitty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviksi viheralueiksi, joiden ominaispiirteet tulee säilyttää.

Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa ei myöskään osoiteta erikseen alueita erilaisille virkistystoiminnoille kuten ulkoilupuistot, siirtolapuutarhat ja golfkentät, vaan nämä toiminnot ovat osa virkistys- ja viheraluekokonaisuutta. Yleiskaavan virkistys- ja viheralue -merkintä mahdollistaa siirtolapuutarhojen asemakaavoittamisen.

Helsingin uudessa yleiskaavassa varaudutaan siihen, että Helsingissä on vuonna 2050 kaikkiaan 860 000 asukasta ja 560 000 työpaikkaa. Koko seudulla on 600 000 asukasta enemmän. Varautuminen kasvuun tarkoittaa kaupunkirakenteen tiivistämisen lisäksi uusien rakentamispaikkojen osoittamista. Siirtolapuutarhojen sijoittaminen hyvien liikenneyhteyksien ja kaupallisten palveluiden äärelle vähentää mahdollisuuksia rakentaa asuntoja ja työpaikkoja hyvien yhteyksien ja palveluiden äärelle.

Vuonna 2009 valmistuneessa siirtolapuutarhaselvityksessä todettiin, ettei Helsingin yleiskaava-alueella ole helppo löytää nykyisen kokoisia laajoja siirtolapuutarha-alueita hyvien yhteyksien ja palvelujen läheltä, sillä mahdolliset uudet siirtolapuutarha-alueet soveltuvat myös asuinrakentamisen alueiksi. Uuden yleiskaavan maankäyttötarkasteluissa on osoitettu siirtolapuutarhatarkasteluissa esille tulleita alueita asuntorakentamisen tarpeisiin. Uudessa yleiskaavassa varaudutaan myös 210 000 uuden asukkaan virkistysalueiden varaamiseen sekä valtuustostrategian mukaiseen metsäverkoston suojeluun. Mahdolliset uudet siirtolapuutarhat laajojenkin virkistysalueiden osana jäävät pieniksi yksiköiksi eikä niiden avulla voida tyydyttää täysin kasvavaa kysyntää Helsingin alueella. Siirtolapuutarhatyöryhmän jo tekemien toimenpiteiden jälkeen siirtolapuutarhojen ja kesämaja-alueiden määrä lisääntyy ja nykyisten siirtolapuutarhojen laajennukset antavat mahdollisuuden palstamäärän lisäämiseen. Nykyisin siirtolapuutarhapalstojen koko on 250 - 800 m². Uusien siirtolapuutarhapalstojen kooksi työryhmä suositteli 250 - 400 m². Aloitteen mukainen siirtolapuutarhojen määrän lisääminen 1000 palstalla, eli 50 %:lla nykyisestä, tarkoittaisi vähintään noin 40 hehtaarin varaamista siirtolapuutarha-alueiksi, mikä ei vaikuta perustellulta toteuttaa, ottaen huomioon jo hyväksytyt kaupunginhallituksen siirtolapuutarhojen lisäämistä koskevat toimenpiteet ja tehdyt suunnitelmat.

Östersundomin yhteinen yleiskaava

Kaupunginhallitus kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa vuoden 2009 alusta alkaneen osayleiskaavoituksen yhteydessä selvittämään mahdollisuudet retkeilyä ja matkailijoita palvelevan, Sipoonkorven virkistysmahdollisuuksiin tukeutuvan kesämaja- ja leirintäaluekokonaisuuden rakentamiseksi Sipoonkorven vaihtumisvyöhykkeelle.

Kaupunginhallitus kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa ja kiinteistölautakuntaa selvittämään myös siirtolapuutarhan tai kesämaja-alueen perustamismahdollisuudet seudullisena yhteistyökohteena Sipoon kunnassa liitosalueen eteläpuolella sijaitsevaan Granön saareen.

Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistyönä valmisteltu Östersundomin yhteinen yleiskaavaehdotus on asetettu nähtäville 26.1.–4.3.2015. Yleiskaavaehdotus avaa laajentumissuunnan itään tehokkaaseen joukkoliikenteeseen perustuvalla kaupunkimaisella taajamarakenteelle. Yleiskaavaehdotus mahdollistaa asuntojen rakentamisen n. 70 000 uudelle asukkaalle vuoteen 2060 mennessä.

Östersundomin yleiskaava-alueella on kohteita, jotka soveltuvat siirtolapuutarha-, kesämaja- tai leirintäaluekäyttöön. Yleiskaavaehdotuksessa ei kuitenkaan ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi osoittaa erikseen alueita siirtolapuutarhoille tms., vaan ne ovat osa virkistys- ja viheraluekokonaisuutta, ja niiden sijainti ja laajuus määritellään tarkemmassa suunnittelussa. Yleiskaavaehdotuksen virkistysalue -merkintä mahdollistaa ryhmäpuutarhat. Granö on osoitettu virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan alueeksi, jonne voidaan sijoittaa mm. loma-asutusta, leirintäalueita ja ryhmäpuutarhoja.

Kaupungin omistamat maat ympäryskunnissa

Kaupunginhallitus kehotti siirtolapuutarhaselvitystyötä koskevassa päätöksessään 2009 kiinteistövirastoa ja rakennusvirastoa ja liikuntavirastoa tutkimaan siirtolapuutarhan perustamista Vihdin Eerolan tilalle. Eerolan tilalle on kaupungin toimesta asemakaavoitettu 25 hehtaarin suuruinen 127 mökkipalstaa käsittävä Eerolan ryhmäpuutarha. Tavoitteena on toteuttaa ryhmäpuutarha vuonna 2016.

Liikuntalautakuntaa kehoitettiin edistämään myös Elisaaren, Lähteelän, Kaunissaaren sekä Luukin ja Salmen virkistysmökkialueiden kehittämistä. Liikuntavirasto on teettänyt Helsingin länsipuolisten ulkoilualueiden kehittämissuunnitelman, joka valmistui keväällä 2015. Kehittämissuunnitelmatyön yhteydessä selvitettiin myös mahdollisten

virkestymökkien sijoittamista ulkoilualueille. Salmen ulkoilualue oli ainoa alue, joka voisi soveltua virkestymökkien sijoituspaikaksi. Suunnitelman mukainen kehittäminen Salmen ulkoilualueella aloitetaan vuoden 2015 aikana, jonka yhteydessä arvioidaan virkestymökkien sijoittamista alueelle.

Kaupunkiviljelyn ja yhteisöllisyyden edistäminen

Siirtolapuutarhaselvityksessä tarkasteltiin myös siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden hallintomalleja. Uusien siirtolapuutarhojen ja kesämajojen hallintomalleissa oli mukana myös mökkien viikko-osuuksien lunastaminen ja yhteiskäyttö, jolloin mökkien ja alueiden käyttäjäkunta moninkertaistuisi ja käyttökustannukset pysyisivät kohtuullisina.

Kaupunkirakenteen tiivistyessä tulee varautua myös uudenlaisiin virkestysalueiden käyttömuotoihin, jotka mahdollistavat asukkaiden osallistumisen ja urbaanin luontokokemuksen lähellä omaa asuntoa. Siirtolapuutarhojen laajentamisen ja rakentamisen ohella voidaan kehittää myös kaupunkiviljelyä, jolle on huomattavasti helpompaa löytää uusia paikkoja. Perustamiskustannuksiltaan halvempi kaupunkiviljely mahdollistaa terveellisen harrastuksen myös niille, joilla ei ole varaa korkeisiin hintoihin nousseisiin siirtolapuutarhamökkeihin.

Kaupunkisuunnittelulautakunta totesi 11.2.2014 lausunnossaan, joka koski aloitetta kaupunkiviljelyn lisäämistä ja mahdollistamista yleiskaavan yhteydessä seuraavaa: Helsingin uusi yleiskaava mahdollistaa kaupunkiviljelyn eri muodot. Valmisteilla olevan uuden yleiskaavan vision puistoja ja virkestysalueita koskevat tavoitteet sisältävät ajatuksen helposti saavutettavista, monipuolisista virkestysalueista ja kaupunkiympäristöistä. Uuden yleiskaavan toteutusohjelmassa on mahdollista rohkaista kaupunkiviljelyn kehittämistä puistoissa ja laajoilla viheralueilla, pelloilla ja esimerkiksi kartanopuistoissa.

Siirtolapuutarhojen edellyttämät kunnallistekniikan investoinnit

Kiinteistövirasto ilmoittaa, että kiinteistötoimi tulee siirtola- ja ryhmäpuutarhojen toteutuksesta vastaavan rakennusviraston edellyttämässä aikataulussa tekemään lainvoimaisten asemakaavojen edellyttämät maanhankinnat ja hallinnolliset sisäiset vuokraukset sekä antaa tarvittaessa asiantuntemustaan siirtolapuutarhojen uusien rahoitus- ja hallintomallien tutkimiseen.

Rakennusviraston vuotuinen investointimääräraha viherrakentamiselle (uudisrakentaminen ja peruskorjaus) aluerakentamisalueiden ulkopuolisille alueille on noin viisi miljoonaa euroa. Ilman määrärahan

lisäämistä rakennusvirastolla ei ole mahdollisuutta toteuttaa edes nykyisten alueiden laajennusta seuraavan 10 vuoden aikana. Esimerkiksi Itä-Pakilassa asemakaavan mukaisten 116 uuden siirtolapuutarhapalstan liittäminen kunnallisteknisiin verkostoihin, palstapohjien tasaaminen, pysäköintipaikkojen rakentaminen sekä teknisten rakenteiden, ojien ja raittien siirrosta aiheutuu lähes kolmen miljoonan euron kustannukset.

Riippumatta siirtolapuutarhan hallintomallista tai onko kysymys vanhan laajentamisesta tai uudesta siirtolapuutarhasta, alueiden toteutuminen voi olla epävarmaa ilman kaupungin osallistumista hankkeiden rahoitukseen. Kaupungin talousarvion puitteissa on huolehdittava, että rakennusvirastolle osoitetaan uusien siirtolapuutarha- ja ryhmäpuutarhahankkeiden tarvitsema riittävä määräraha.

Yleisten töiden lautakunta pitää siirtolapuutarhapalstojen lisäämistä kannatettavana, ja edellyttää, että siirtolapuutarhapalstojen lisäämisen vaatima määräraha varmistetaan.

Näkökulmia kaupunkilaisten luontosuhteen parantamiseksi

Mökin viikkovuokraus voi sopia helsinkiläisten nykyiseen elämäntyyliin. Taloudellinen tilanne, halu ja ajankäyttö eivät välttämättä salli investointia omaan mökkiin ja osallistumista alueen hoitovelvoitteisiin. Tässä vaihtoehdossa mökkejä voisi vuokrata sekä kaupunkilaiset että matkailijat.

Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportin mukaan siirtolapuutarhat jäävät käytännössä vain pienen piirin käyttöön. Raportissa esitettiin ratkaisuksi alueiden hallinnointia loma-osake- tai vuokramökkimallilla. Mökin saisi käyttöönsä määräajaksi, esimerkiksi viikoksi tai kahdeksi, jolloin käyttäjien joukko kasvaisi ja useampi pääsisi osalliseksi mahdollisuudesta.

Kaupungin ulkoilualueita ja niiden monipuolisia palveluja hyödyntäen voitaisiin tuottaa ja tarjota kaupunkilaisille esimerkiksi viikkovuokrausperiaatteella ympärivuotiseen käyttöön rakennettavia vapaa-ajan mökkejä. Edellytykset ovat olemassa Vihdin Eerolan ryhmäpuutarhahankkeessa, jossa on tarkoitus kokeilla uusia toimintatapoja.

Eerolan tilan asemakaava mahdollistaa yli 120 ympärivuotiseen käyttöön tarkoitettua mökin rakentamisen. Tilan hankintaa perusteltiin sillä, että se soveltuu helsinkiläisten kaukosiirtolapuutarhaksi. Ryhmäpuutarhan mahdollistava Eerolan tilan asemakaava on saanut lainvoiman 6.3.2014.

04.05.2015

Kj/22

Lopuksi

Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa ei osoiteta erikseen alueita erilaisille virkistystoiminnoille kuten ulkoilupuistolle tai siirtolapuutarhalle, vaan toiminnot kuuluvat virkistys- ja viheraluekokonaisuuteen. Siirtolapuutarhojen osalta ratkaisuja tehdään asemakaavassa.

Siirtolapuutarhapalstat ovat kiistatta kysyttyjä eikä kaikille halukkaille voida tarjota mökkipalstaa. Vuonna 2008 Marjaniemen ryhmäpuutarhan viittätoista uutta palstaa halusi 2 200 hakijaa. Vanhojen siirtolapuutarhamökkien hinnat ovat korkeita eivätkä ne siksi ole kaikkien hankittavissa. Pelkästään kaavoituksella ongelma on vaikeasti ratkaistavissa.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arajärvi Pentti valtuustoaloite Kvsto 14.1.2015 asia 27
- 2 Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportti 10.2.2009

Päätöshistoria

Kiinteistövirasto 8.4.2015

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportti 2009 ja suoritettuja toimenpiteitä

Kiinteistövirasto toteaa, että siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden lisäämistä on selvitetty kaupunginjohtajan elokuussa 2008 asettaman työryhmän toimesta. Kaupunginhallitus merkitsi 15.6.2009 työryhmän raportin tiedoksi ja kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa, liikuntalautakuntaa, kiinteistölautakuntaa ja yleisten töiden lautakuntaa toteuttamaan raportissa esitettyjä toimenpiteitä.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan tuli mm. tehdä määräajassa ehdotus siitä, mille kahdelle Helsingissä sijaitsevalle alueelle (Siltämäki, Torpparinmäki, Tuomarinkartano, Mellunkylä, Longinoja, Savelanpuisto, Malminkartano) voitaisiin sijoittaa uudet siirtolapuutarhat. Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 18.3.2010 ehdottaa

kaupunginhallitukselle, että uudet siirtolapuutarhat perustetaan Mellunmäkeen ja Siltamäkeen.

Selvitys-, suunnittelu- ja kaavoitustyön tuloksena Siltamäkeen on nyt asemakaavoitettu (Kslk 26.11.2013) uusi siirtolapuutarha-alue Suutarilan rantapuistoon. Asemakaava mahdollistaa 87 uuden siirtolapuutarhamajan sekä yhteisten huoltotilojen ja pysäköintialueiden rakentamisen. Edelleen Pakilan siirtolapuutarha-alueella on laajennettuja (Kslk 10.6.2014) 116 uudella siirtolapuutarhapalstalla. Mellunkylän siirtolapuutarhan kaavoitus on alkamassa 2015 ja sinne on suunnitteilla noin 70 uutta siirtolapuutarhapalstaa.

Helsingin yleiskaava

Helsingin voimassa olevassa yleiskaavassa 2002 ja uudessa valmisteilla olevassa Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa siirtolapuutarhojen alueilla ei ole erityistä kaavamerkintää vaan siirtolapuutarhat ovat osa virkistysaluekokonaisuutta. Yleiskaavan virkistys- ja viheralue -merkintä mahdollistaa siirtolapuutarhojen asemakaavoittamisen.

Helsingin yleiskaava-alueella ei ole helppo löytää nykyisen kokoisia laajoja siirtolapuutarha-alueita hyvien yhteyksien ja palvelujen läheltä. Uuden yleiskaavan maankäyttötarkasteluissa on valtuustostrategioiden mukaisesti siirtolapuutarhatarkasteluissa esiin tulleita alueita osoitettu asuinrakentamisen tarpeisiin. Mahdolliset uudet siirtolapuutarhat laajojenkin virkistysalueiden osana jäisivät pieniksi yksiköiksi eikä niiden avulla voida tyydyttää kasvavaa kysyntää Helsingin alueella.

Östersundomin yhteinen yleiskaava

Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistyönä valmisteltavana olevalla Östersundomin yleiskaava-alueella on kohteita, jotka soveltuvat siirtolapuutarha- ja kesämajakäyttöön. Yleiskaavaehdotuksessa ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi osoittaa erikseen alueita siirtolapuutarhoille tms., vaan ne ovat osa virkistys- ja viheraluekokonaisuutta. Virkistysalue-merkintä mahdollistaa ryhmäpuutarhat.

Granö on osoitettu virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan alueeksi, jonne voidaan sijoittaa mm. loma-asutusta, leirintäalueita ja ryhmäpuutarhoja.

Vihdin Eerola

Kaupunginhallitus kehotti em. päätöksessä kiinteistövirastoa, rakennusvirastoa ja liikuntavirastoa tutkimaan siirtolapuutarhan perustamista Vihdin Eerolan tilalle.

04.05.2015

Kj/22

Eerolaan on nyt asemakaavoitettu 25 hehtaarin suuruinen 127 mökkipalstaa käsittävä Eerolan ryhmäpuutarha. Tavoitteena on toteuttaa ryhmäpuutarha vuonna 2016.

Uusien ryhmäpuutarhojen toteutuksesta

Kiinteistövirasto ilmoittaa, että kiinteistötoimi tulee siirtola- ja ryhmäpuutarhojen toteutuksesta vastaavan rakennusviraston edellyttämässä aikataulussa tekemään lainvoimaisten asemakaavojen edellyttämät maanhankinnat ja hallinnolliset sisäiset vuokraukset sekä antaa tarvittaessa asiantuntemustaan siirtolapuutarhojen uusien rahoitus- ja hallintomallien tutkimiseen.

Lisätiedot

Esko Patrikainen, apulaisosastopäällikkö, puhelin: 310 36471
esko.patrikainen(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 17.03.2015 § 125

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden lisäämistä on selvitetty

Yleisten töiden lautakunta on antanut vuosina 2005 ja 2008 liitteinä 3 ja 4 olevat lausunnot siirtolapuutarhoja koskevista aloitteista.

Kaupunginvaltuusto kehotti 4.6.2008 kaupunginhallitusta huolehtimaan, että Helsinkiin kaavoitetaan lisää siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueita. Kaupunginhallitus merkitsi asiaa selvittäneen työryhmän [raportin](#) tiedoksi 15.6.2009, ja kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa, liikuntalautakuntaa, kiinteistölautakuntaa ja yleisten töiden lautakuntaa toteuttamaan raportissa esitettyjä toimenpiteitä.

Raportissa ehdotetaan nykyisten siirtolapuutarhojen laajentamista. Lisäksi ehdotetaan uusien siirtolapuutarhojen sekä mökkialueiden perustamista kaupungin omistamille maille: ensisijaisesti kaupungin rajojen sisäpuolelle, mutta myös Vihtiin, Espooseen, Kirkkonummelle ja Sipooseen.

Raportin mukaan Helsingin nykyisiä siirtolapuutarhoja laajentamalla on mahdollista tuottaa noin 200 uutta palstaa. Raportin mukaan seitsemän uuden alueen perustaminen Helsinkiin ja yksi Vihtiin voi olla mahdollista. Raportissa korostetaan, että jatkosuunnittelun

lähtökohdaksi tulisi valita vain osa ehdotetuista uusista alueista. Kokonaislisäyksen arvioitiin olevan noin 480 – 530 siirtolapuutarhapalstaa, kun nykyisten siirtoalapuutarhojen laajennus ja kolmen uuden siirtolapuutarhan palstat lasketaan yhteen.

Investointimääräraha ei ole riittävä

Rakennusviraston vuotuinen investointimääräraha viherrakentamiselle (uudisrakentaminen ja peruskorjaus) aluerakentamisalueiden ulkopuolisille alueille on noin viisi miljoonaa euroa. Ilman määrärahan lisäämistä rakennusvirastolla ei ole mahdollisuutta toteuttaa edes nykyisten alueiden laajennusta seuraavan 10 vuoden aikana. Esimerkiksi Itä-Pakilassa asemakaavan mukaisten 116 uuden siirtolapuutarhapalstan liittäminen kunnallisteknisiin verkostoihin, palstapohjien tasaaminen, pysäköintipaikkojen rakentaminen sekä teknisten rakenteiden, ojien ja raittien siirrosta aiheutuu lähes kolmen miljoonan euron kustannukset.

Riippumatta siirtolapuutarhan hallintomallista tai onko kysymys vanhan laajentamisesta tai uudesta siirtolapuutarhasta, alueiden toteutuminen voi olla epävarmaa ilman kaupungin osallistumista hankkeiden rahoitukseen. Kaupungin talousarvion puitteissa on huolehdittava, että rakennusvirastolle osoitetaan uusien siirtolapuutarha- ja ryhmäpuutarhahankkeiden tarvitsema riittävä määräraha.

Näkökulmia kaupunkilaisten luontosuhteen parantamiseksi

Mökin viikkovuokraus voi sopia helsinkiläisten nykyiseen elämäntyyliin. Taloudellinen tilanne, halu ja ajankäyttö eivät välttämättä salli investointia omaan mökkiin ja osallistumista alueen hoitovelvoitteisiin. Tässä vaihtoehdossa mökkejä voisi vuokrata sekä kaupunkilaiset että matkailijat.

Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportin mukaan siirtolapuutarhat jäävät käytännössä vain pienen piirin käyttöön. Raportissa esitettiin ratkaisuksi alueiden hallinnointia loma-osake- tai vuokramökkimallilla. Mökin saisi käyttöönsä määräajaksi, esimerkiksi viikoksi tai kahdeksi, jolloin käyttäjien joukko kasvaisi ja useampi pääsisi osalliseksi mahdollisuudesta.

Kaupungin ulkoilualueita ja niiden monipuolisia palveluja hyödyntäen voitaisiin tuottaa ja tarjota kaupunkilaisille esimerkiksi viikkovuokrausperiaatteella ympärivuotiseen käyttöön rakennettavia vapaa-ajan mökkejä. Edellytykset ovat olemassa Vihdin Eerolan ryhmäpuutarhahankkeessa, jossa on tarkoitus kokeilla uusia toimintatapoja.

04.05.2015

Kj/22

Eerolan tilan asemakaava mahdollistaa yli 120 ympärivuotiseen käyttöön tarkoitetun mökin rakentamisen. Tilan hankintaa perusteltiin sillä, että se soveltuu helsinkiläisten kaukosiirtolapuutarhaksi. Ryhmäpuutarhan mahdollistava Eerolan tilan asemakaava on saanut lainvoiman 6.3.2014.

Lopuksi

Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa ei osoiteta erikseen alueita erilaisille virkistystoiminnoille kuten ulkoilupuistolle tai siirtolapuutarhalle, vaan toiminnot kuuluvat virkistys- ja viheraluekokonaisuuteen. Siirtolapuutarhojen osalta ratkaisuja tehdään asemakaavassa.

Siirtolapuutarhapalstat ovat kiistatta kysytyjä eikä kaikille halukkaille voida tarjota mökkipalstaa. Vuonna 2008 Marjaniemen ryhmäpuutarhan viittätoista uutta palstaa halusi 2 200 hakijaa. Vanhojen siirtolapuutarhamökkien hinnat ovat korkeita eivätkä ne siksi ole kaikkien hankittavissa. Pelkästään kaavoituksella ongelma on vaikeasti ratkaistavissa.

Yleisten töiden lautakunta pitää siirtolapuutarhapalstojen lisäämistä kannatettavana, ja edellyttää, että siirtolapuutarhapalstojen lisäämisen vaatima määräraha varmistetaan.

Esittelijä

osastopäällikkö
Pekka Henttonen

Lisätiedot

Jussi Puutio, lakimies, puhelin: 310 38656
jussi.puutio(a)hel.fi
Jussi Luomanen, toimistopäällikkö, puhelin: 310 38626
jussi.luomanen(a)hel.fi
Maria Mannisto, projektinjohtaja, puhelin: 310 36454
maria.mannisto(a)hel.fi
Helena Ström, projektinjohtaja, puhelin: 310 38571
helena.strom(a)hel.fi

Kaupunkisuunnitteluvirasto 4.3.2015

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Helsingissä on tällä hetkellä 9 siirtolapuutarhaa, joissa on yhteensä 1916 palstaa. Kaikilla nykyisillä siirtolapuutarha-alueilla on voimassa olevat asemakaavat.

Ensimmäinen siirtolapuutarha perustettiin vuonna 1918 Ruskeasuolle. Kahdeksan muuta siirtolapuutarhaa ovat Kumpulassa, Vallilassa,

Herttoniemessä, Talissa ja Oulunkylässä, Marjaniemessä, Pakilassa ja Klaukkalanpuistossa.

Siirtolapuutarhat perustettiin aikoinaan lomanviettomahdollisuudeksi vähävaraisille työläisperheille vapaa-ajan viettoon ja puutarhaviljelykseen. 1900-luvun alkupuoliskolla ja erityisesti sota- ja pula-aikana niiden merkitys osana kaupunkilaisten ruokahuoltoa korostui.

Siirtolapuutarhojen lisäksi Helsingissä on 7 kesämaja-aluetta ja Helsingin omistamilla alueilla ulkokunnissa 2 kesämaja-aluetta. Lisäksi on asemakaavoitettu kesämaja-alue Vasikkaluotoon. Kesämaja-alueet ovat muotoutuneet nykyisen kaltaisiksi yhteisöiksi osin entisistä teltanpitopaikoista. Kesämaja-alueet sijoittuvat merellisiin ympäristöihin ja puutarhaviljely ei ole niiden alueella mahdollista. Nykyään siirtolapuutarhat ja kesämaja-alueet ovat osa kaupunkikulttuuria ja kulttuurihistoriaa sekä ekologinen vaihtoehto satojen kilometrien kesämökkimatkoille.

Siirtolapuutarha- ja kesätyömajatyöryhmän raportti 2009

Helsingissä on olemassa varsin tuore siirtolapuutarhaselvitys, jossa on selvitetty mahdollisuudet siirtolapuutarhojen perustamiseen. Tässä kaupunginjohtajan elokuussa 2008 asettaman työryhmän työssä kartoitettiin siirtolapuutarha- ja mökkikyläkäyttöön soveltuvia alueita Helsingissä ja kaupungin muissa kunnissa omistamilla mailla sekä tehtiin ehdotuksia ko. käyttöön varattavista alueista, niille soveltuvista toteuttamismalleista sekä toteutusaikatauluista.

Työryhmän selvityksessä käytiin läpi koko Helsingin alue uusien siirtolapuutarha-alueiden löytämiseksi. Selvityksen mukaan laajojen siirtolapuutarha-alueiden löytäminen Helsingissä ei ole helppoa. Selvityksessä arvioitiin seitsemän aluetta Helsingissä ja yksi alue Vihdissä Helsingin kaupungin omistamalla maalla, joille tehdyn arvion perusteella voitaisiin tutkia uuden siirtolapuutarhan kaavoittamista. Lisäksi ehdotukseen sisältyi kolme mahdollisuutta uusille kesämaja-alueille. Työryhmä korosti, että raporttiin sisällytetyt ehdotukset uusiksi alueiksi ovat keskenään vaihtoehtoisia eikä esittänyt niiden kaikkien toteuttamista. Työryhmä näki myös nykyisten siirtolapuutarhojen laajentamisen mahdollisuudeksi lisätä siirtolapuutarhojen määrää, mutta perusteltuja laajenemismahdollisuuksia ei noussut esille kuin muutama. Näiden laajennusten lisäys siirtolapuutarhapalstojen määrään olisi 100-200 palstaa.

Siirtolapuutarhatyöryhmän esittämänä suunnitteluperiaatteena on sijoittaa uusi siirtolapuutarha-alue ulkoilu- ja virkistysalueelle, vastaavaan tapaan kuin nykyisetkin alueet. Työryhmän mukaan

siirtolapuutarhojen ja kesämaja-alueiden lohkominen muuhun käyttöön varatusta maa-alasta on epätarkoituksenmukaista asunto- ja elinkeinopoliittisista sekä yhdyskuntarakenteellisista syistä. Työryhmä totesi, että kaupunkirakenteen tiivistyminen ja väestön kasvu tulevaisuudessa merkitsee entistä suurempaa painetta virkistysalueille. Siirtolapuutarha on mielekästä sijoittaa osaksi laajempaa virkistysaluekokonaisuutta, millä vältetään lähivirkistyskäytössä olevan alueen sulkeminen vain pienelle käyttäjäryhmälle. Uusien kesämaja-alueiden sijoittamismahdollisuuksia tarkasteltiin pääasiassa saariin sekä ulkokunnissa sijaitseville, luonnonläheisille, hyvät retkeily- ja ulkoilumahdollisuudet tarjoaville alueille.

Kaupunginhallitus on merkinnyt 15.6.2009 § 775 tiedoksi siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän 10.2.2009 päivätyn raportin. Kaupunginhallitus päätti samalla kolmestatoista erilaisesta toimenpiteestä, joissa annettiin kehoituksia hallintokunnille edistää siirtolapuutarhojen asemakaavoitusta, toteuttamista ja hallintaan liittyvien asioiden kehittämistä.

Päätöksessään kaupunginhallitus kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa tekemään 30.3.2010 mennessä kaupunginhallitukselle ehdotuksen siitä, mille kahdelle Helsingissä sijaitsevalle alueelle (Siltämäki, Torpparinmäki, Tuomarinkartano, Mellunkylä, Longinoja, Savelanpuisto, Malminkartano) voitaisiin sijoittaa uudet siirtolapuutarhat.

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 18.3.2010 ehdottaa kaupunginhallitukselle, että uudet siirtolapuutarha-alueet perustetaan Mellunmäkeen ja Siltämäkeen.

Toteuttamiskelpoisimpina pidetyt alueet on otettu kaupunkisuunnitteluviraston kaavoitusohjelmaan. Kaavoituksen yhteydessä on selvitetty niiden toteutusedellytykset perusteellisesti. Suunnitteluaineistossa on otettu huomioon mm. luonto- ja maisema-arvot sekä lähialueiden täydennysrakentamispotentiaali.

Selvitystyön perusteella on asemakaavoitettu (Kslk 26.11.2013) yksi uusi siirtolapuutarha Suutarilan rantapuistoon (Siltämäki) ja laadittu asemakaavan muutos, joka mahdollistaa Pakilan siirtolapuutarhan laajentamisen (Kslk 10.6.2014). Suutarilan rantapuiston asemakaavan muutosehdotus mahdollistaa 87 uuden siirtolapuutarhapalstan rakentamisen. Mellunkylän siirtolapuutarhan kaavoitus on alkamassa 2015. Kaupunkisuunnitteluviraston kaavoitusohjelmassa 2015 on todettu, että Mellunkylän alueelle suunnitellaan uutta siirtolapuutarha- aluetta, joka liitetään osaksi muuta virkistysaluetta. Alueen sijainti ja

laajuus tarkentuu suunnittelun yhteydessä. Työssä etsitään uusia tapoja toteuttaa avoin ja nykypäivään sopiva siirtolapuutarha-alue.

Yleiskaava

Helsingin voimassa olevassa yleiskaavassa 2002 siirtolapuutarhojen alueilla ei ole erityistä kaavamerkintää, vaan siirtolapuutarhat ovat osa virkistysaluekokonaisuutta. Helsingin yhdeksän siirtolapuutarha-alueita on Yleiskaava 2002:ssa merkitty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviksi viheralueiksi, joiden ominaispiirteet tulee säilyttää.

Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa ei myöskään osoiteta erikseen alueita erilaisille virkistystoiminnoille kuten ulkoilupuistot, siirtolapuutarhat ja golfkentät, vaan nämä toiminnot ovat osa virkistys- ja viheraluekokonaisuutta. Yleiskaavan virkistys- ja viheralue -merkintä mahdollistaa siirtolapuutarhojen asemakaavoittamisen.

Helsingin uudessa yleiskaavassa varaudutaan siihen, että Helsingissä on vuonna 2050 860 000 asukasta ja 560 000 työpaikkaa. Koko seudulla on 600 000 asukasta enemmän. Varautuminen kasvuun tarkoittaa kaupunkirakenteen tiivistämisen lisäksi uusien rakentamiskohteiden osoittamista. Siirtolapuutarhojen sijoittaminen hyvien liikenneyhteyksien ja kaupallisten palveluiden äärelle vähentää mahdollisuuksia rakentaa asuntoja ja työpaikkoja hyvien yhteyksien ja palveluiden äärelle.

Kuten vuonna 2009 valmistuneessa siirtolapuutarhaselvityksessä todettiin, Helsingin yleiskaava-alueella ei ole helppo löytää nykyisen kokoisia laajoja siirtolapuutarha-alueita hyvien yhteyksien ja palvelujen läheltä, sillä mahdolliset uudet siirtolapuutarha-alueet soveltuvat myös asuinrakentamisen alueiksi. Uuden yleiskaavan maankäyttötarkasteluissa on osoitettu siirtolapuutarhatarkasteluissa esille tulleita alueita asuntorakentamisen tarpeisiin. Uudessa yleiskaavassa varaudutaan myös 210 000 uuden asukkaan virkistysalueiden varaamiseen sekä valtuustostrategian mukaiseen metsäverkoston suojeluun. Mahdolliset uudet siirtolapuutarhat laajojenkin virkistysalueiden osana jäävät pieniksi yksiköiksi eikä niiden avulla voida tyydyttää täysin kasvavaa kysyntää Helsingin alueella. Siirtolapuutarhatyöryhmän jo tekemien toimenpiteiden jälkeen siirtolapuutarhojen ja kesämaja-alueiden määrä lisääntyy ja nykyisten siirtolapuutarhojen laajennukset antavat mahdollisuuden palstamäärän lisäämiseen. Nykyisin siirtolapuutarhapalstojen koko on 250 - 800 m². Uusien siirtolapuutarhapalstojen kooksi työryhmä suositteli 250 - 400 m². Aloitteen mukainen siirtolapuutarhojen määrän lisääminen 1000 palstalla, eli 50 %:lla nykyisestä, tarkoittaisi vähintään noin 40

hehtaarin varaamista siirtolapuutarha-alueiksi, mikä ei vaikuta perustellulta toteuttaa, ottaen huomioon jo hyväksytyt kaupunginhallituksen siirtolapuutarhojen lisäämistä koskevat toimenpiteet ja tehdyt suunnitelmat.

Östersundomin yhteinen yleiskaava

Kaupunginhallitus kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa vuoden 2009 alusta alkaneen osayleiskaavoituksen yhteydessä selvittämään mahdollisuudet retkeilyä ja matkailijoita palvelevan, Sipoonkorven virkistysmahdollisuuksiin tukeutuvan kesämaja- ja leirintäaluekokonaisuuden rakentamiseksi Sipoonkorven vaihtumisvyöhykkeelle.

Kaupunginhallitus kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa ja kiinteistölautakuntaa selvittämään myös siirtolapuutarhan tai kesämaja-alueen perustamismahdollisuudet seudullisena yhteistyökohteena Sipoon kunnassa liitosalueen eteläpuolella sijaitsevaan Granön saareen.

Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistyönä valmisteltu Östersundomin yhteinen yleiskaavaehdotus on asetettu nähtäville 26.1.–4.3.2015. Yleiskaavaehdotus avaa laajentumissuunnan itään tehokkaaseen joukkoliikenteeseen perustuvalla kaupunkimaisella taajamarakenteelle. Yleiskaavaehdotus mahdollistaa asuntojen rakentamisen n. 70 000 uudelle asukkaalle vuoteen 2060 mennessä.

Östersundomin yleiskaava-alueella on kohteita, jotka soveltuvat siirtolapuutarha-, kesämaja- tai leirintäaluekäyttöön. Yleiskaavaehdotuksessa ei kuitenkaan ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi osoittaa erikseen alueita siirtolapuutarhoille tms., vaan ne ovat osa virkistys- ja viheraluekokonaisuutta, ja niiden sijainti ja laajuus määritellään tarkemmassa suunnittelussa. Yleiskaavaehdotuksen virkistysalue -merkintä mahdollistaa ryhmäpuutarhat. Granö on osoitettu virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan alueeksi, jonne voidaan sijoittaa mm. loma-asutusta, leirintäalueita ja ryhmäpuutarhoja.

Kaupungin omistamat maat ympäryskunnissa

Kaupunginhallitus kehotti siirtolapuutarhaselvitystyötä koskevassa päätöksessään 2009 kiinteistövirastoa ja rakennusvirastoa ja liikuntavirastoa tutkimaan siirtolapuutarhan perustamista Vihdin Eerolan tilalle. Eerolan tilalle on asemakaavoitettu 25 hehtaarin suuruinen 127 mökkialstaa käsittävä Eerolan ryhmäpuutarha. Tavoitteena on toteuttaa ryhmäpuutarha vuonna 2016.

Liikuntalautakuntaa kehoitettiin edistämään myös Elisaaren, Lähteelän, Kaunissaaren sekä Luukin ja Salmen virkistysmökkialueiden kehittämistä.

Kaupunkiviljelyn ja yhteisöllisyyden edistäminen

Siirtolapuutarhaselvityksessä tarkasteltiin myös siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden hallintomalleja. Uusien siirtolapuutarhojen ja kesämajojen hallintomalleissa oli mukana myös mökkien viikko-osuuksien lunastaminen ja yhteiskäyttö, jolloin mökkien ja alueiden käyttäjäkunta moninkertaistuisi ja käyttökustannukset pysyisivät kohtuullisina.

Kaupunkirakenteen tiivistyessä tulee varautua myös uudenlaisiin virkistysalueiden käyttömuotoihin, jotka mahdollistavat asukkaiden osallistumisen ja urbaanin luontokokemuksen lähellä omaa asuntoa. Siirtolapuutarhojen laajentamisen ja rakentamisen ohella voidaan kehittää myös kaupunkiviljelyä, jolle on huomattavasti helpompi löytää uusia paikkoja. Perustamiskustannuksiltaan halvempi kaupunkiviljely mahdollistaa terveellisen harrastuksen myös niille, joilla ei ole varaa korkeisiin hintoihin nousseisiin siirtolapuutarhamökkeihin. Kaupunkisuunnittelulautakunta totesi 11.2.2014 lausunnossaan, joka koski aloitetta kaupunkiviljelyn lisäämistä ja mahdollistamista yleiskaavan yhteydessä seuraavaa: Helsingin uusi yleiskaava mahdollistaa kaupunkiviljelyn eri muodot. Valmisteilla olevan uuden yleiskaavan vision puistoja ja virkistysalueita koskevat tavoitteet sisältävät ajatuksen helposti saavutettavista, monipuolisista virkistysalueista ja kaupunkiympäristöistä. Uuden yleiskaavan toteutusohjelmassa on mahdollista rohkaista kaupunkiviljelyn kehittämistä puistoissa ja laajoilla viheralueilla, pelloilla ja esimerkiksi kartanopuistoissa.

Valtuustoaloite

Pentti Arajärvi ja 16 muuta ovat tehneet 14.1.2015 seuraavan valtuustoaloitteen:

Helsingissä on hieman vajaa 2000 siirtolapuutarhapalstaa, jotka sijaitsevat yhdeksällä alueella. Lisäksi on suunnitteilla kaksi siirtolapuutarha-aluetta. Siirtolapuutarhat ovat merkittävä virkistyksen ja rentoutumisen lähde ensinnäkin niiden asukkaille, mutta myös lähistöllä asuville julkisena ulkoilu- ja puistoalueena. Siirtolapuutarhat luovat edellytyksiä sosiaaliselle toiminnalle sekä alueita ylläpitävien yhdistysten kautta, että mahdollisuutena muuhunkin ympäristön yhteistoimintaan. Useimpien siirtolapuutarha-alueiden yhteiset kerhotilat ja vastaavat majat ovat kohtuuhinnalla vuokrattavissa, ja näin

esimerkiksi kaupunginosan järjestöjen käytettävissä. Joillakin alueilla on mahdollisuus muun muassa saunomiseen.

Siirtolapuutarhapalstojen hinnat ovat kehittyneet kohtuuttomiksi. Tämä osoittaa sitä, että toiminnalle on runsaasti kysyntää. Kunnallisena toimintana puutarhapalstojen omistus (mökkien ja istutusten omistus) on voitu rajata vain helsinkiläisille.

Edellä esitetyn perusteella esitämme, että Helsingin kaupunki yleiskaavan valmisteluun liittyen luo edellytykset noin 1000 uuden siirtolapuutarhapalstan perustamiseen. Palstat tulee pääasiassa sijoittaa Helsingin kaupungin alueelle, mutta estettä ei ole sillekään, että palstoja sijoitetaan Helsingin kaupungin omistamille maille kaupungin rajojen ulkopuolelle. Hyviä mahdollisuuksia tarjoa esimerkiksi Östersundomin alue, jossa on tarvittavaa väljyyttä ja joka tarjoaa mahdollisuuksia kaavoituksen suhteen kaupungille itselleen. Olennainen edellytys siirtolapuutarha-alueen perustamiselle on sen toimintaan soveltuvuuden lisäksi julkiset liikenneyhteydet ja riittävät kaupalliset palvelut. Pelkkä siirtolapuutarha-alue ei käytännössä näitä pysty näitä palveluja ylläpitämään, joten tämä asettaa lisävaatimuksia palsta-alueiden sijoittelulle.

Lisätiedot

Raisa Kiljunen-Siirola, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37209
raisa.kiljunen-siirola(a)hel.fi